MMM Hallituksen esitykset syysistuntokaudella 2024

HE:t 8, kiireellisiä 4, budjettilakeja 1

(LVO 4, RO 4)

1. Luonnonvaraosasto

1.1 **HE laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta**

ei-kiireellinen/vko 39
suppea
esittelijä, metsäneuvos Niina Riissanen, puh. +358 295 162 339
budjettilaki: kyllä
PeV-käsittely: ei
HO- yhteys: ei
säädöshankkeen tunniste Hankeikkunassa: MMM033:00/2024

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmästä annettua lakia. Esityksen mukaan kannustejärjestelmästä poistettaisiin uusien metsäteiden tekemisen tuki sekä mahdollisuus tehdä uutta tietä yksityisteiden perusparannushankkeiden yhteydessä. Siirtymäsäännösten mukaan kyseiset tukihakemukset tulisi ratkaista viimeistään 30.9.2024. Lisäksi muutetaan säännöstä, joka koskee tuen myöntämistä tilanteessa, jossa käytettävissä ei ole myöntämisvaltuutta tai määrärahaa. Asioiden käsittelyjärjestys määräytyisi hallintomenettelyn yleissäännösten mukaan. Ns. hakusulusta ei enää säädettäisi, mutta metsäkeskuksella on jo nyt valtionavustuslakiin perustuva velvoite tiedottaa hakemiseen liittyvistä asioista. Myöntämisvaltuuden tai määrärahojen loppuminen on tällainen asia.

1.2 **HE laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain 21 §:n 1 momentin muuttamisesta**

kiireellinen/viikko 39
laaja
esittelijä, Hallitusneuvos Vilppu Talvitie, puh. 0295 162 417
budjettilaki: ei
PeV-käsittely: ei
HO- yhteys: ei
säädöshankkeen tunniste Hankeikkunassa: MMM045:00/2024

Metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) 21 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavan luonnonsuojelulain (9/2023) 43 §:ssä tarkoitettuun luonnonsuojelualueeseen viittaavasta lauseesta erheellinen määre ”valtion”, jonka vuoksi valtion korvausvastuu luonnonsuojelualueelta levinneestä metsätuhosta ei koske yksityisiä luonnonsuojelualueita.

Ehdotuksella korjattaisiin luonnonsuojelulain säätämisen yhteydessä metsätuhojen torjunnasta annettuun lakiin tullut virhe, joka on yksityisen luonnonsuojelualueen omistajan kannalta kohtuuton. Yksityisen luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset lähtökohtaisesti estävät metsätuhojen torjumiseksi tarpeellisten toimien toteuttamisen ja rauhoitussäännöistä on sovittu oletuksella, että valtio vastaa yksityiseltä luonnonsuojelualueelta levinneiden metsätuhojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta. Ehdotuksella valtion korvausvastuu saatettaisiin vastaamaan ennen uuden luonnonsuojelulain säätämistä vallinnutta oikeustilaa.

1.3 **HE laeiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain 11 ja 16 §:n muuttamisesta**

kiireellinen/vko 41
suppea
esittelijä, Hallitussihteeri Karin Cederlöf, puh. 0295 162 063
budjettilaki: ei
PeV-käsittely: ei
HO- yhteys: kyllä
säädöshankkeen tunniste Hankeikkunassa: MMM005:00/2024

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vieraslajilakia. Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti tehostaa haittaa aiheuttavien vieras- ja tulokaslajien torjuntaa, jotta voidaan turvata arvokasta suomalaista luontoa. Vieraslajilakiin lisättäisiin säännös, jolla mahdollistettaisiin miehittämättömien ilma-alusten, eli droonien, hyödyntäminen vieraslajinisäkkäiden pyynnissä. Miehittämättömien ilma-alusten käyttö vieraslajinisäkkäiden pyynnissä tehostaisi erityisesti supikoiran pyyntiä saaristo-oloissa. Supikoira on merkittävä uhka luonnon monimuotoisuudelle saaristossa. Supikoirien tehokkaamman pyyntimenetelmän mahdollistaminen olisi tarkoituksenmukainen tapa edistää luonnon monimuotoi-suutta ja vähentää vieraslajinisäkkäiden aiheuttamia haittoja.

Lisäksi muutettaisiin lain säännöstä koskien valtioneuvoston asetuksella säädettävää siirtymäaikaa uusille vieraslajeille. Muutoksella pyritään varmistamaan, että siirtymäajan kesto ei vaikeuttaisi uusien lajien lisäämistä kansallisesti merkityksellisten haitallisten vieraslajien luetteloon. Asetuksella säädettävä siirtymäaika voi voimassa olevan lain mukaan olla enintään kaksi vuotta asetuksen voimaantulosta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi siirtymäajan enimmäispituutta kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen.

Esityksessä ehdotetaan myös joidenkin laissa säädettyjen viittausten ajantasaistamista.

1.4 **HE laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

ei-kiireellinen/viikko 50
laaja
esittelijä, lainsäädäntöneuvos Outi Kumpuvaara, puh. 0295 162 234
budjettilaki: ei
PeV-käsittely: ei
HO- yhteys: Ei

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista. Lailla täydennettäisiin EU:n metsäkatoasetuksen (EU) 2023/1115 sääntelyä. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin erityisesti toimivaltaisen viranomaisen määräämisestä ja sen toimivallan yksityiskohdista sekä EU:n metsäkatoasetuksen vastaisen toiminnan seuraamuksista. Samalla kumottaisiin laki puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta (897/2013).

EU:n metsäkatoasetuksen tavoitteena on edistää maailmanlaajuisen metsäkadon vähentämistä. EU:n metsäkatoasetuksessa säädetään toimijoita ja kauppaa käyviä koskevista velvoitteista, joiden noudattaminen on edellytyksenä asetuksessa määriteltyjen tuotteiden markkinoille saattamiselle, asettamiselle saataville markkinoille ja viennille. EU:n metsäkatoasetus on sellaisenaan Suomessa sovellettavaa oikeutta. Ehdotettu laki ei muodostaisi itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain EU:n metsäkatoasetuksen kanssa.
Ehdotetussa laissa säädettäisiin toimivaltaisesta viranomaisesta ja sen tehtävistä sekä hallinnollisista seuraamuksista. Toimivaltaisena viranomaisena toimisi Ruokavirasto. Laissa säädettäisiin tarkastuksista ja niiden suorittamisesta sekä toimivaltaisen viranomaisen tiedonsaantioikeudesta ja viranomaisten välisestä tietojen vaihdosta. Samoin säädettäisiin perustelluista huolenaiheista. Seuraamusten osalta laissa säädettäisiin väliaikaisesta keskeyttämisestä ja korjaavista toimenpiteistä. Hallinnollisina sanktioina tulisivat käyttöön rikkomusmaksu sekä hallinnollinen seuraamusmaksu.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutosta sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin (672/2002) rikkomusmaksua ja hallinnollista seuraamusmaksua koskevien ehdotusten johdosta.

2. Ruokaosasto

2.1 HE laeiksi elintarvikelain 5 §:n, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n ja maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ei kiireellinen/vko 36
suppea
Lainsäädäntöneuvos Hannu Miettinen, puh. +358 295 162 478
budjettilaki: ei
PeV-käsittely: ei
KUTHANEK-käsittely: ei
HO- yhteys: ei
säädöshankkeen tunniste Hankeikkunassa: MMM023:00/2024

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elintarvikelakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia ja maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annettua lakia. Esityksen tavoitteena on saattaa nimisuojatuotteita koskeva kansallinen lainsäädäntö vastaamaan muutettua Euroopan unionin lainsäädäntöä.

2.2 HE laeiksi elintarvikemarkkinalain, elintarvikemarkkinalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen ja kilpailulain 39 §:n muuttamisesta

ei-kiireellinen/viikko 36
suppea
esittelijä, hallitussihteeri Ilona Rauhanen, puh. +358 295 162 134

budjettilaki: ei
PeV-käsittely: ei
HO- yhteys: Kyllä
säädöshankkeen tunniste Hankeikkunassa: MMM040:00/2023

Esityksellä edistettäisiin elintarvikemarkkinoiden toimivuutta parantamalla elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuksia. Tämä antaisi elintarvikemarkkinavaltuutetulle nykyistä paremmat edellytykset toteuttaa tälle kuuluvaa elintarvikemarkkinoiden toimivuuden parantamista, markkinoiden seuran-taa tai hyvien liiketapojen vastaisten käytäntöjen tunnistamista ja estämistä. Tämä parantaisi osaltaan heikommassa asemassa olevien toimijoiden asemaa elintarvikeketjussa.

Esityksessä ehdotetaan myös eräiden elintarvikemarkkinalain täytäntöönpanossa esille tulleiden tarpeiden mukaisia muutoksia. Nämä koskisivat erityisesti toimitusten peruuttamisen ja tiettyjen maksujen kieltoa koskevien säännösten täsmentämistä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan aiemmin voimaan tulleen elintarvikemarkkinalain muutoksen siirtymäsäännöksen täsmentämistä. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025.

2.3 **HE tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskevien lakien muuttamisesta**

kiireellinen/viikko 40
suppea
esittelijä, lainsäädäntöneuvos Katri Aho, puh. +358 295 162 235
budjettilaki: ei
PeV-käsittely: ei
HO- yhteys: ei
säädöshankkeen tunniste Hankeikkunassa: MMM010:00/2024

Hallituksen esitykseen sisällytettäisiin vuoden 2025 alusta lukien Euroopan unionin jäsenvaltioille pakolliseksi tulevan ja yhtenä Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittaman pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien saamisen ehtona olevan sosiaalisen ehdollisuuden vaatimus siltä osin kuin sen toimeenpano edellyttää kansallista sääntelyä. Euroopan unionin lainsäädännön mukaan sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset koskevat Euroopan unionin kokonaan rahoittamia tukijärjestelmiä sekä osaa Euroopan unionin osittain rahoittamia tukijärjestelmiä (pinta-ala- ja eläinperusteiset tuet). Sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten noudattaminen tulisi siten ehdotuksen mukaan koskemaan Euroopan unionin Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) kokonaan rahoitettavia tukia eli perustulotukea, uudelleenjakotulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea, ekojärjestelmätukea sekä tiettyjä tuotantosidonnaisia tulotukia sekä tiettyjä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) osarahoitettuja korvauksia eli luonnonhaittakorvausta, ympäristökorvausta, luonnonmukaisen tuotannon korvausta ja eläinten hyvinvointikorvausta.

Lisäksi toimeenpanolakia täydennettäisiin maatilojen neuvontapalveluiden valvontaseuraamusten osalta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia siten, että mahdollistettaisiin myös kasvintuotannon tuen ennakon maksaminen ennen kuin tilakohtaiset tarkastukset on suoritettu loppuun.

2.4 **HE laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**
kiireellinen/viikko 41

suppea
esittelijä, Hallitussihteeri Lasse Saarela, puh. 0295162155
budjettilaki: ei
PeV-käsittely: ei
HO- yhteys: ei
säädöshankkeen tunniste Hankeikkunassa: MMM041:00/2024

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi eläinten hyvinvoinnista annettua lakia ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:ää.

Esityksen mukaan eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös valtion vahingonkorvausvastuusta sekä säännös, jonka mukaan kunta määrää ja perii maksuja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain noudattamisen valvonnasta ja muista suoritteista. Lakiin ehdotetaan myös täsmennettävän kunnaneläinlääkärin suoritteista perittävien maksujen asetuksenantovaltuutta. Lakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi teknisluontoisia tarkennuksia.

Eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:ää on tarpeen muuttaa, koska lain 12 §:n 3 momentin soveltaminen on osin sidoksissa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen koirien ja kissojen hyvinvoinnista ja jäljitettävyydestä valmisteluun. Asetusehdotuksen valmistelun etenemiseen vaikuttaa keskeisesti vuoden 2024 kesäkuussa valitun uuden Euroopan parlamentin ja sen jälkeen valittavan uuden komission työohjelma ja sen aikataulutus.